

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 626/2014-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. septembra 2014 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť M. J., ktorou namieta porušenie čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1 a 4, čl. 141 ods. 1, čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, svojich základných práv podľa čl. 16 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 48 ods. 1 a 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b) a c) a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bližšie neoznačeným postupom Okresnej prokuratúry Košice I, Krajskej prokuratúry v Košiciach a Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 8 T 29/2012 a jeho rozsudkom z 3. októbra 2012 a Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 4 To 17/2013 a jeho uznesením z 11. septembra 2013, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. J. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 25. júla 2014 doručené podanie M. J. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorým namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 16 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 48 ods. 1 a 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b) a c) a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) bližšie neoznačeným postupom Okresnej prokuratúry Košice I (ďalej len „okresná prokuratúra“), Krajskej prokuratúry v Košiciach (ďalej len „krajská prokuratúra“) a Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 T 29/2012 a jeho rozsudkom z 3. októbra 2012 a Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 To 17/2013 a jeho uznesením z 11. septembra 2013.

Z obsahu sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol 16. augusta 2011 obvinený z prečinu útoku na verejného činiteľa podľa § 324 ods. 1 písm. b) Trestného zákona za skutok spočívajúci v tom, že 14. júna 2011 zaslal list predsedníčke ústavného súdu obsahujúci vulgárne nadávky a vyhrážky za to, že nebol úspešný v konaní o jeho sťažnostiach pred ústavným súdom. Sťažovateľ bol 16. augusta 2011 zadržaný a následne vzatý do väzby. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 8 T 29/2012 z 3. októbra 2012 uznal sťažovateľa za vinného z prečinu útoku na verejného činiteľa a podľa § 37 písm. m), § 38 ods. 4 a § 324 ods. 1 Trestného zákona mu uložil trest odňatia slobody vo výmere 18 mesiacov nepodmienečne, pre výkon ktorého ho zaradil do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia. Krajský súd uznesením č. k. 4 To 17/2013-316 z 11. septembra 2013 odvolanie sťažovateľa zamietol.

Sťažovateľ namieta, že vyšetrovateľ ho po zadržaní vypočul bez prítomnosti obhajcu a porušenie jeho práva na obhajobu neodstránil prokurátor okresnej prokuratúry ani krajskej prokuratúry. Porušenie práva na obhajobu sťažovateľ namieta aj v súvislosti so žiadosťami

o nahliadnutie do spisu, ktoré podal vyšetrovateľovi, prokurátorovi okresnej prokuratúry a okresnému súdu, a týmto nebolo vyhovené.

Namieta aj nesprávny procesný postup orgánov činných v trestnom konaní a súdov spočívajúci v zabezpečení znaleckého posudku a jeho vykonaní, pričom tento dôkaz považuje za nezákonný. Podľa sťažovateľa znalecký posudok nepreukazuje spáchanie skutku. Predkladá svoju verziu udalosti, podľa ktorej neposlal predmetný list, na obálke sa nenašli jeho odtlačky prstov a na list sa dostali tak, že ho vzal do ruky od inej osoby, ktorá mu ho dala prečítať.

K porušeniu jeho základného práva na zákonného sudcu malo dôjsť tým, že v jeho veci najskôr rozhodovala sudkyňa okresného súdu... a 1. marca 2012 bola jeho vec pridelená sudcovi okresného súdu..., podľa sťažovateľa nie náhodným spôsobom. Podľa sťažovateľa bol zaujatý aj senát krajského súdu rozhodujúci o jeho odvolaní.

Sťažovateľ ďalej namieta, že trest mu bol uložený v rozpore so zásadami pre ukládanie trestov, súdy neprihliadli na poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. b) Trestného zákona, podľa jeho názoru nemali prihliadať na predchádzajúce odsúdenie rozsudkom Okresného súdu Čadca sp. zn. 1 T 38/2004 z 11. apríla 2007 ako na priťažujúcu okolnosť, a trest považuje za neprimerane prísny v pomere k závažnosti skutku.

Námietkam sťažovateľa nevyhoveli ani krajský súd v odvolacom konaní. Podľa názoru sťažovateľa sa krajský súd nedostatočne vysporiadal s jeho argumentmi v odvolaní a k jeho konkrétnym námietkam sa vôbec nevyjadril.

Sťažovateľ namieta aj prieťahy v konaní a poukazuje, že okresný súd mu doručil uznesenie krajského súdu sp. zn. 4 To 17/2013 z 11. septembra 2013 po desiatich mesiacoch.

Na základe uvedeného navrhuje, aby mu ústavný súd ustanovil advokáta na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom, prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie

a nálezom rozhodol, že postupom okresnej prokuratúry, okresného súdu, krajskej prokuratúry a krajského súdu boli porušené jeho základné práva podľa ústavy, listiny a práva podľa dohovoru. V nadväznosti na to, aby ústavný súd zrušil uznesenie krajského súdu sp. zn. 4 To 17/2013 a rozsudok okresného súdu sp. zn. 8 T 29/2012 a jeho vec vrátil na ďalšie konanie. Žiada aj o priznanie finančného zadosťučinenia.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu

jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Sťažnosť sťažovateľa neobsahuje náležitosti podľa § 20 a § 50 zákona o ústavnom súde. Sťažovateľ však nie je právne zastúpený, a preto ústavný súd neodmietol jeho sťažnosť pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí, ale preskúmal, či obsahuje námietky, ktoré by mohli odôvodňovať ustanovenie advokáta v konaní pred ústavným súdom, ktorý by mohol sťažnosť doplniť. Vychádzajúc z obsahu sťažnosti a aktuálneho stavu trestného konania, ktorý ústavný súd zistil dožiadaním okresného súdu, neprichádza do úvahy, aby sa ústavný súd zaoberal jednotlivými námietkami sťažovateľa vo vzťahu k označeným právam.

1. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu je návrh zjavne neopodstatnený vtedy, ak namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom alebo rozhodnutím tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán (všeobecný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

Zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) môže vyplývať aj z toho, že porušenie uvedených práv sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, v ktorom už označený všeobecný súd meritórne rozhodol pred podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (II. ÚS 184/06),

a preto už k namietanému porušovaniu práva nečinnosťou tohto orgánu nedochádza (m. m. II. ÚS 387/06).

Sťažovateľ namieta zbytočné prietahy v trestnom konaní, ktoré bolo právoplatne skončené zamietnutím jeho odvolania uznesením krajského súdu č. k. 4 To 17/2013-319 z 11. septembra 2013. Sťažovateľ tvrdí, že pri doručovaní došlo k prietahom v trvaní 10 mesiacov a uznesenie krajského súdu mu bolo doručené 14. júla 2014. Podľa zistenia ústavného súdu bolo uznesenie krajského súdu doručené sťažovateľovi jeho uložením u doručovateľa v novembri 2013. Bez ohľadu na to je však nespochybniteľné, že k doručeniu uznesenia krajského súdu o zamietnutí odvolania došlo ešte pred podaním sťažnosti ústavnému súdu.

Sťažovateľ namieta zbytočné prietahy postupom okresného súdu a krajského súdu v čase, keď okresný súd aj krajský súd už v jeho veci rozhodli a nemohli už žiadnym ústavne relevantným spôsobom ovplyvňovať priebeh namietaného konania ani v ňom spôsobovať prietahy. Sťažnosť sťažovateľa bolo preto potrebné v časti proti okresnému súdu a krajskému súdu odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú (m. m. IV. ÚS 219/03, II. ÚS 24/06, IV. ÚS 79/07).

Pokiaľ ide o postup okresnej prokuratúry a krajskej prokuratúry, je zjavné, že vplyv prokuratúry na postup v trestnom konaní a jej možná zodpovednosť za zbytočné prietahy v konaní prichádzala do úvahy len v prípravnom konaní, ktoré sa skončilo podaním obžaloby, a teda v čase predchádzajúcom podaniu sťažnosti. Sťažnosť je preto aj v tejto časti zjavne neopodstatnená.

2. K namietanému porušeniu ďalších sťažovateľom označených základných práv podľa ústavy a listiny a práv podľa dohovoru postupom okresnej prokuratúry, krajskej prokuratúry a okresného súdu

Sťažovateľ namieta postup okresnej prokuratúry a krajskej prokuratúry v súvislosti s postupom v trestnom konaní, ktoré bolo právoplatne skončené zamietnutím jeho odvolania proti odsudzujúcemu rozsudku súdu prvého stupňa. Proti napadnutému postupu zo strany jednotlivých orgánov prokuratúry mal teda sťažovateľ možnosť využiť všetky práva obžalovaného v konaní pred súdom, a to súdom prvého stupňa, ako aj súdom odvolacím, ktoré boli príslušné poskytnúť ochranu jeho základným právam. Sťažnosť proti postupu okresnej prokuratúry a krajskej prokuratúry je preto potrebné odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd tiež nedisponuje právomocou preskúmavať postup okresného súdu, ktorý sťažovateľ mohol a aj napadol odvolaním, o ktorom rozhodol krajský súd. Sťažnosť je preto potrebné aj v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

3. K namietanému porušeniu ďalších sťažovateľom označených základných práv podľa ústavy a listiny a práv podľa dohovoru postupom krajského súdu

Vo zvyšnej časti sťažovateľ namieta, že v trestnom konaní vedenom proti nemu nebola krajským súdom poskytnutá ochrana jeho právam a v dôsledku postupu krajského súdu bolo porušené jeho právo na obhajobu a právo na rozhodnutie zákonným sudcom, o veci rozhodoval senát krajského súdu, ktorý mal byť vylúčený z konania, dokazovanie bolo vykonané v rozpore so zákonom a bol odsúdený za skutok, ktorý nie je trestným činom (poukazuje na § 10 ods. 2 Trestného zákona), a teda skutok bol nesprávne právne posúdený.

Námietky sťažovateľa, tak ako ich uvádza v sťažnosti, možno podradiť pod jednotlivé dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku. Či skutočne splňajú tieto dovolacie dôvody, je príslušný posúdiť Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorého kompetencia pri ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa predchádza právomoci ústavného súdu.

Podľa zistenia ústavného súdu sťažovateľ požiadal podaním doručeným okresnému súdu 18. júna 2014 o ustanovenie obhajcu na účely podania dovolania v trestnom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 8 T 29/2012. Okresný súd mu opatrením z 2. júla 2014 ustanovil obhajcu, ktorý dovolanie dosiaľ nepodal. Ústavný súd na základe predchádzajúceho usudzuje, že sťažovateľ v danej veci má úmysel podať dovolanie; lehota na podanie dovolania mu zatiaľ neuplynula.

Z právnej úpravy trestného konania vyplýva, že dovolanie je sťažovateľovi dostupný opravný prostriedok, ktorého uplatnením sa môže domáhať preskúmania zákonnosti právoplatného rozhodnutia, ako aj konania, ktoré rozhodnutiu predchádzalo, na základe námietok subsumovateľných pod niektorý z dovolacích dôvodov. Až preskúmaním týchto námietok dovolacím súdom bude splnená podmienka vyčerpania všetkých dostupných účinných prostriedkov nápravy zo strany sťažovateľa, a tým splnená podmienka prípustnosti sťažnosti podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd môže prijať sťažnosť na ďalšie konanie a meritórne o nej rozhodnúť až vtedy, ak príslušné orgány verejnej moci už nemajú možnosť namietané porušenie základných práv alebo slobôd napraviť. Vychádzajúc z princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu vyjadreného v čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd vo svojej judikatúre uvádza, že ochranu pred ústavným súdom nemožno využiť súčasne alebo pred inými prostriedkami nápravy, ktoré má sťažovateľ k dispozícii, ale sťažnosť je prípustná iba vtedy, ak napriek vyčerpaniu všetkých prípustných právnych možností nápravy naďalej trvá porušovanie základných práv alebo slobôd sťažovateľa (m. m. IV. ÚS 21/02, IV. ÚS 86/2013, IV. ÚS 221/2014).

Vyčerpanie všetkých opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných právnych predpisov, neznamená samotné podanie posledného z nich oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom (IV. ÚS 177/05).

V prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) možno sťažnosť považovať za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní (podobne napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 358/09, III. ÚS 369/2011, III. ÚS 293/2011, III. ÚS 292/2012), keďže uplatnenie právomoci dovolacieho súdu predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu (porovnaj napr. IV. ÚS 242/2010, IV. ÚS 257/2011).

V nadväznosti na uvedené ústavný súd v záujme právnej istoty sťažovateľa poukazuje na svoje predchádzajúce rozhodnutia (napr. m. m. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 239/09, IV. ÚS 49/2010), v ktorých vyslovil, že lehota na prípadné podanie sťažnosti po rozhodnutí o dovolaní bude považovaná v zásade za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu s výnimkou prípadov, keď to konkrétne okolnosti veci zjavne vylučujú. V prípade, ak by dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné, nemožno sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy smerujúcu proti rozhodnutiu, ktoré predchádzalo rozhodnutiu dovolacieho súdu, odmietnuť pre jej oneskorenosť (porovnaj k tomu aj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 8. 11. 2007 vo veci Soffer proti Českej republike, sťažnosť č. 31419/04, alebo rozsudok z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, a jeho body 51, 53, 54).

Z týchto dôvodov ústavný súd odmietol sťažnosť v časti týkajúcej sa krajského súdu ako neprípustnú podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti nebol dôvod zaoberať sa žiadosťou sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. septembra 2014